

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 19 ΜΑΪΟΥ 2006

404

ΒΙΗΘΗΚΗ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ

Bizunós

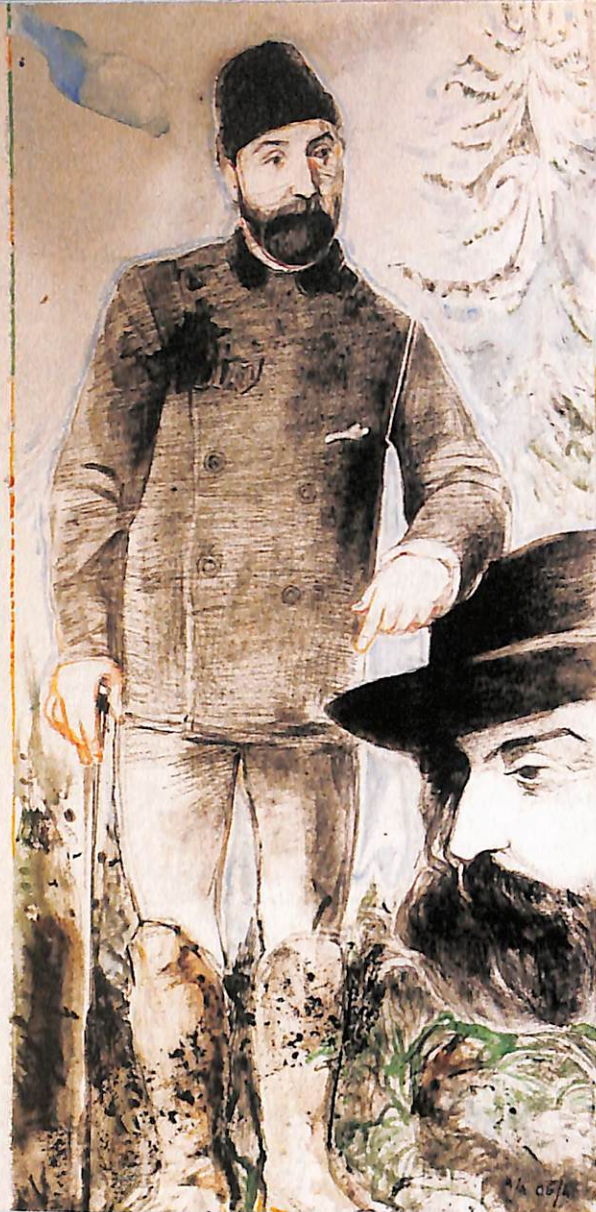
ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΞΥΔΑΚΗ*

Τι μουσική να γράψεις για το «Αμάρτημα της μητρός μου». Ποια φωνή και ποιος ήχος ακούγονται στο «Ποιος ήτο ο φονεύς του αδελφού μου» και με τι μελωδίες να τραγουδήσεις στίχους των απρόοπτων σχεδόν ποιημάτων του Γεωργίου Βιζυηνού; Αυτό το ίδιο συναίσθημα, την ίδια αμηχανία ένιωσα όταν πριν από χρόνια προσπάθησα να γράψω για τον «Λάμπρο» του Διονυσίου Σολωμού. Ξαν να μη χωράει καμία μουσική παρηγοριά σε αυτόν τον κόσμο. Θα 'λεγα πως μένεις άλαλος, άφωνος. Όπως μπροστά σε έναν πόνο. Δεν έχουμε τίποτε να πούμε και μένουμε σιωπηλοί. Γιατί ξέρεις πως δεν πρόκειται για έναν μπελκάντο ήχο: έναν μπελκάντο πόνο άριζο, που θα σε οδηγούσε σε ένα απλώς περιπαθές τραγούδι.

Παρατηρώντας κάποτε τη γνωστή εκείνη φωτογραφία του Βιζυηνού με το ελαφρώς στραβά φορεμένο καπέλο του καταλαβαίνεις πίσω από τα πυκνά γένια του δύο λεπτά υπεροπτικά χείλη, το ίδιο υπεροπτικό όσο το αναστοχασμένο του φρύδι, να σφραγίζουν μια βαθιά ανυπότακτη μουσική. Βλέπεις να τον τυλίγει η αύρα μιας παράξενης θρηνητικής μουσικής σε ύφος αρχαίας τραγωδίας, που δεν τολμάς όμως να την ακούσεις. Μια μουσική που λες και κομίζει την πείρα τόσων πολλών χρόνων, που απειλεί και τρομάζει τη δική σου μικρή ατομική πείρα. «Σε δαγκώνει μέσα σε κάποιο θόρυβο με τη σιωπή παρόμοιο», λέει ένας ποιητής.

Ονειροπολώντας με τις λέξεις

Και όπως συμβαίνει συνήθως, παρ' όλη την ανησυχία πως μπορεί να διαταράξεις αυτό το ευαίσθητο σύμπαν με μία λα-

ΕΡΓΟ ΧΡΩΝΗ ΜΠΟΤΣΟΓΛΟΥ

Βιζυηνός

στον Βιζυηνό. Και σε όσους έζησαν κοντά του.

Τραγουδώντας μόνος κι έρημος

Επί του τάφου του πατρός μου. Τίτλος πικρός. Μυστηριακό τραγούδι.

Γράφτηκε σε ρυθμό 3/4. Και μία μελωδία που συνοδεύεται από μία ατμόσφαιρα ιζαζ. Ενιωθα σαν να το λέει ένας μετανάστης Έλληνας της Αμερικής στις αρχές του 20ού αιώνα. Να το τραγουδάει μόνος κι έρημος στους δρόμους της Νέας Υόρκης, με σπαρακτική νοσταλγία. Και το μόνο φως του, η φωνή ενός σαξόφωνου. Ενώ το άλλο, ποίημα πολύ-στροφικό, «Ο Φιλομαθής Πτωχός», είναι ανάλαφρο, ειρωνικό και χιουμοριστικό. Μιλάει για ένα ορφανό αβοήθητο. Που οι συνθήκες δεν το αφήνουν να προκόψει στα γράμματα. Πολύ φυσικά οδηγήθηκα σε έναν ρυθμό τσα τσα. Φανταζόμουν ότι ο ήρωας που θα το ερμήνευε ήταν ένας είδος χορευτή-μίμου. Ξαν να γελάς και να κλαίς μαζί. Ο «Αρίσκος ο Κιαμίλης» σε λόγια του Θεοδωρή Γκόνη. Σ' αυτό το τραγούδι υπήρχε το όνομα ενός ρέματος στη Θράκη. Το Λουλεβουργάζ, που με βασάνιζε πως θα ακουστεί. Είναι ωραίο ν' ανθίζει μια λέξη μέσω της μουσικής. Ίσως αυτή να είναι μία από τις χάρες και η δύναμη του τραγουδιού. Και δεν είναι μόνο θέμα λέξης αλλά και γλώσσας. Ξαν να είναι απαγορευμένη, χαμένη και να 'ρχεται στην επιφάνεια κουβαλώντας πολλά στο άκουσμά της. Μαζί με αυτό το τραγούδι του αποχαιρετισμού. Φυσά βοριάς φυσά θρακιάς. Μία φωνή κι ένα σαξόφωνο. Σχηματίζεται έτσι ένα κουαρτέτο προσώπων. Προσφιλή πρόσωπα στις ιστορίες του, ο πατέρας, η μάνα, ο αδελφός, το παιδί. Ένας κύκλος οικογενειακός. Και πάντα το όνειρο, το ανείπωτο, το άπαστο, ο χρυσός που αναζητά. Οι Αιθίδαι αύραι, οι Βοσπορίδες αύραι. Η μουσική. Το ξανθό, γαλανό και ωραίο φως τους. Η Μπετίνα. Η Κλάρα. «Ερρίψε το επί του στήθους

Ενας δρήςνος σε ύφος αρχαίας τραγωδίας

θεμένη σου νότα, στο τέλος ενδίδεις. Το διαρκές διάβασμα. Οι μυστηριώδεις συγκινήσεις, τα μυστηριώδη αισθήματα που ξυπνάει η γλώσσα του, σαγηνευτική, λες και είναι όλα τα ελληνικά μαζί, θα ξεσηκώνουν τον μουσικό. Θα σε κάνουν ν' αρχίσεις να ονειροπολείς και να ψαύεις ανάμεσα στις λέξεις, στα κενά ν' ακούσεις και να ανακαλύψεις τη φωνή, το τραγούδι του κειμένου. Αυτό που δεν μπαίνει σε λόγια, που εκφράζεται μόνον από τη μουσική. Αλλά ακόμη κι από αυτήν κάτι περισσεύει ή μένει ανέκφραστο. Αυτό που σε κάνει να νιώθεις όταν τον διαβάζεις: βρίσκεσαι εδώ και συγχρόνως αλλού. Μέσα και πέρα από τη Θράκη. «Πρωτόγονη πατρίδα της θρησκείας και του τραγουδιού». Ενας κόσμος ελληνικός που μετακινείται. Αλλοτε προς την Κωνσταντινούπολη, άλλοτε προς τη Θράκη ή τη Γερμανία: αλλοδαπά ή δικά μας αισθήματα εναρμονίζονται ή συγκρούονται. Ενας κοσμοπολισμός διόλου ανώδυνος. Βίος Ανεξέταστος Ου Βιωτός, μας λέει ο ίδιος.

Σ' αυτή την ατμόσφαιρα τη μουσική, τα τραγούδια, τα παιχνήματα που προσπάθησα, ίσως να μην είναι άλλο από σημειώσεις ή καταγραφή αισθημάτων για μία μουσική

πεσόν μέρος της ξανθής αυτής κόμης υπερθεν του ώμου της, και σείσασα την ωραία κεφαλήν ούτως ώστε οι μεταξίνοι τρίχες να περισυναχθώσιν όσον οίον τε επί των νώτων αυτίς». Λίγο θέλει να νομίσουμε πως ακούμε το *Ασμα Ασμάτων*.

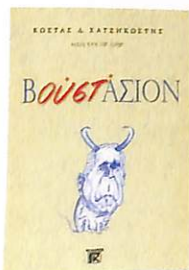
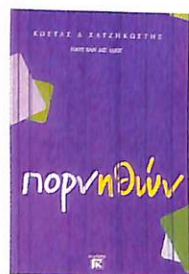
Αυτό το τραγούδι που δεν γράφτηκε. Είναι το πέμπτο πρόσωπο, η ίδια η μουσική. Υπάρχει γύρω η αύρα της -τυλίγει, περιτυλίγει, αγκαλιάζει αυτές τις ζωές. Οι ριπές του φλάουτου -που πάνε κι έρχονται κύματα μέσα στο χρόνο. «Αι συνέπειαι της παλαιάς ιστορίας». Πάλι μιλάει η Κλάρα.

«... Ανάθεμά τους, είπε, που βγάλλουν τραγούδια, και κανένα δεν ταιριάζει με τον εαυτόν μου! Κανένα κανένα! Ός κι εκείνο που έκαμα εγώ κι εκείνο δεν ταιριάζει.

Και σύρουσα τους λεπτοφυσείς αυτοίς δακτύλους επί των εύνχων της χάρπας χορδών, ως εάν τας εθόπευεν, έχει όμως ωραία μουσική. Πολύ ωραία μουσική! Είπε μετά παιδικού στόμφου. Τόσων ωραία που κανένας δεν την έγγραφεν ακόμη. Γι' αυτό με συγχωρείτε αν την ψάλλω χωρίς νόταίς».

* Ο Νίκος Ξυδάκης είναι συνθέτης

Δύο νέα θεατρικά έργα
του δημοσιογράφου-δικηγόρου
ΚΩΣΤΑ Δ. ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΗ

Το πρώτο, ο «**Πορνηθών**», περιγράφει την πρόκριση «ανδρών» στους Ψωλιακούς 2006 της Λαμψουρίας. Κρίνονται οι πράξεις τους και παίρνουν την πολυπόθητη πρόκριση. Παρελαύνουν οι ήρωες, άλλοι επιβραβεύονται, άλλοι αποτυγχάνουν. Άλλοι γελούν και άλλοι κλαίνε.

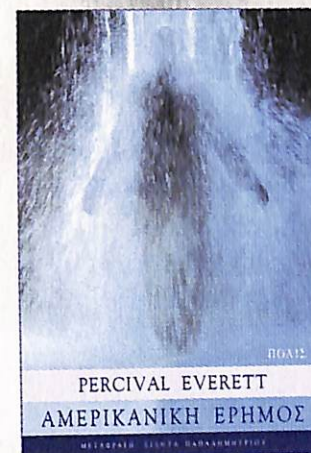
Το δεύτερο, το «**Βουστάσιον**», περιγράφει τα γεγονότα μέχρι τη στέψη και την ίδια την τελετή της στέψης του Βού σε αυτοκράτορα. Οι προετοιμασίες, οι υπηρέτες, οι εχθροί, κάποια κρυφή επιθυμία του, η δημιουργία της Λαμψουρίας και παιχνίδια με βους, ούστ και βουστάσιον.

Εκδόσεις: Γιώργος Κουτσανδρέας
Σταδίου 51 Τηλ.: 210-3313145, 693-8238033.

PERCIVAL EVERETT

Αμερικάνικη έρημος

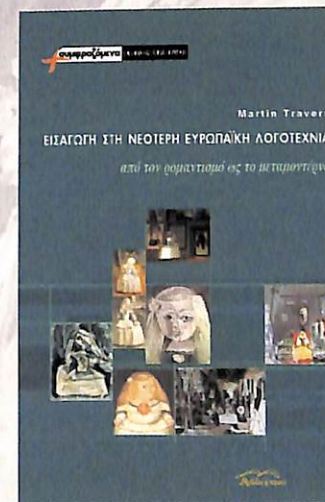
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΧΙΛΑΝΤΑ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Ένα συναρπαστικό, ευφυές μυθιστόρημα, που ασκεί σαρωτική κριτική στην Αμερικάνικη κοινωνία, τον θρησκευτικό φανατισμό, την ισχύ των ΜΜΕ και την πανεπιστημιακή ζωή.

ΠΟΛΙΣ

Martin Travers

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ
**ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ**
από τον ρομαντισμό
ως το μεταμοντέρνο

Μετάφραση: Ιωάννα Ναούμ,
Μαρία Παναγιώδη
Επιστημονική Επιμέλεια,
Εισαγωγή: Τάκης Καγιαλής

Το βιβλίο του Μάρτιν Τράβερς προσφέρει μια συνθετική και συνοπτική παρουσίαση των βασικών τάσεων, ρευμάτων και προβληματισμών που διατρέχουν τις λογοτεχνικές παραδόσεις της ευρωπαϊκής πείρας, από τα μέσα του 18ου αιώνα ως τα τέλη του 20ού.

Νέα κυκλοφορία

Επισκεφθείτε μας στη **Γιορτή Βιβλίου** στο πεζόδρομο της **Διονυσίου Αρεοπαγίτου** - **Περίπτερο αρ. 45**

Βιβλιοράμα
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΣΤΟΥΡΝΑΡΗ 51, 10432 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210 5221112
FAX: 210 5221466, E-mail: info@bibliorama.gr
www.bibliorama.gr